



# DE ROEPTOETER



Lestips voor het thema: Wat hoor ik? (midden- en bovenbouw)

**\*Onderwerp: de werking van het oor.**

Wat hoor ik? Wat is luisteren? Wat is het verschil? Hoe werkt het oor?

**\*Doel:**

- We verdiepen met dit thema de kennis van het menselijk lichaam.
- De kinderen hebben aan het eind van dit blok een goed beeld van de zintuigen, met name van het horen.

**\*Aanpak:**

- We maken gebruik van diverse proefjes en maken een grafische partituur.
- De 1<sup>e</sup> 3 lessen kennen een intro, kern en verwerkingsgedeelte.
- Bijna alle lessen beginnen met een energizer of kringspel.
- De laatste les gaat op aan zelf muziek maken.
- PAS OP: dit thema vraagt best veel voorbereiding van de leerkracht!

**\*Tijdspad:**

- Er zijn 4 of 5 lessen van elk ongeveer 3 kwartier.

**Materiaal:**

- een goede atlas van het menselijk lichaam of een internetprint van het oor
- een uitdraai van het gebarentaal alfabet voor elk kind
- een voorbeeld van een grafische partituur (Cathy Berberian: Stripsody),
- diverse geluidsproefjes van de website [www.proefjes.nl](http://www.proefjes.nl) /zintuigen (rijst dansen, waar is de wekker?, ballon geluiden),
- tekenpapier (wit), zwarte stiften van verschillende diktes.
- eenvoudige blinddoeken (boerenbontzakdoeken van Zeeman!!)

Les 1: Introductie. Wat is het oor? Geluiden raden.

Les 2: Gebarentaal.

Les 3: Een grafische partituur.

Les 4: Proefjes circuit.

Les 5: Canons en kabaal!

## *Les 1: Wat is het oor? Elkaar bekijken!*

### Intro:

-ga met de kinderen zitten in de kring

-geef een korte uitleg over de les (Wat gaan we doen?)

\*energizer:

### **-speel: het geluiden raadspel**

Je hebt daarvoor nodig verschillende spullen uit de klas: een schaar, de plakbandroller, een stuk papier, je eigen sleutelbos, je koffiekopje met een lepeltje erin... gebruik je eigen fantasie! De kinderen zitten zo in de kring, dat jij er achterlangs kunt of in het midden kunt staan. Je maakt met de verschillende objecten een geluid, terwijl de kinderen hun ogen dicht houden. Wat hoorden ze? En waar klonk het vandaan? Kunnen ze het geluid omschrijven? Kunnen ze het geluid nadoen? Kunnen ze het geluid tekenen?

### Kern:

-voer een gesprek over de zintuigen. Wat zijn ze? Wat doen ze?

(Zien, horen, ruiken, proeven, voelen/tasten)

-leg iets uit over geluid: hoe verplaatst zich dat door de ruimte?

-ga nader in op de werking van het oor. Geef gewoon een minicollege!

(benoem de verschillende onderdelen van het oor, leg uit hoe de trilhaartjes en het membraan werken en wat de functie is van hamer en aanbeeld en hoe de hersens de prikkels van het horen binnen krijgen en vertalen). Je kunt natuurlijk ook een aflevering van Topdoks of het Klokhuis oppiepen, maar een goede interactieve les is wel zo fijn.

### Verwerking:

-de kinderen gaan nu in twee- of drietallen elkaars oren bekijken: de vorm van de schelp, de uitstulpsels en de grootte van de lal. Wat valt op?

-rond af met : praat je maatje door de klas: van elk tweetal/drietel blijft 1 kind zonder de blinddoek en diegene praat zijn /haar maatje(s) door de klas.

Stapsgewijs. Vertrouwen ze op hun gids?



## Les 2/Gebarentaal

### Intro:

- in de kring
- wat weten ze nog van de vorige les?
- wat gaat er deze keer gebeuren?

### \*energizer:

**-in de kring gaat er een geluid worden doorgegeven. Juf of meester begint.**

(kleine geluidjes of gewoon eerst een onzinwoord. Lukt dat niet? Dan kan je beginnen met de woorden van het dictee van die dag of termen uit de sport)

- wie van de leerlingen wil nu een geluid voordoen?
- nu van hard naar zacht en andersom.

### Kern:

-bespreek met de kinderen de universele gebaren, die overal ter wereld worden herkend: het zwaaien als begroeting of afscheid, het vinger opsteken als je iets wilt vragen, het wijzen met de vingers, handen in de lucht bij overgave, aanhalingstekens in de lucht bij een kritische opmerking, een geheven vuist bij woede of dreiging etc. Weten de kinderen er ook een paar?

-leg nu uit hoe dove en/of slechthorenden met elkaar kunnen praten via de gebarentaal. Oefen op je eigen naam, juf of meester!

### Verwerking:

- terug naar de werkplekken
- bij alle tafelgroepen liggen prints van het gebarenalfabet.
- laat de kinderen daar verschillende oefeningen mee doen: hun eigen naam, de namen van de anderen van de groep, een kort gesprek, een weerbericht.
- gebruik ook hier je eigen fantasie!



### *Les 3/een grafische partituur*

#### Intro:

#### **\*energizer:**

-in de kring

-speel het fluisterdoorgeefspel: de leerkracht begint en fluistert een woord in het oor van de leerling links of recht naast hem/haar. Hoe komt het woord er aan het einde van af?

-vind je dit te melig? Leer ze dan een praat-canon aan:

4 tellen in de maat: elke strofe moet 2x herhaald worden

Ruim te vaar ders (kwartnoot)

He le snel le maan ra ket ten (achtste noot)

Ster ren (halve noot)

Maan ( hele noot)

#### Kern:

-zet klaar op het digibord de Stripsody in de uitvoering van Cathy Berberian (zie Youtube)

-geef alle kinderen een print van de daarbij horende grafische partituur

-luister en kijk en vergelijk

-kunnen ze het volgen?

#### Verwerking:

-de kinderen gaan nu samen een grafische partituur maken voor elkaar:

-ze bedenken een geluidsspel (kort) over een ruimtereis of over het weer.

-ze gebruiken alleen hun mond en handen: geen objecten!

-ze noteren de geluiden eerst in het klad (potlood)en dan in het net(stift)

-ze proberen het uit en als elk groepje klaar is, kan het om de beurt naar elkaar luisteren beginnen: laat de luisteraars hun ogen dicht doen.

-ze kunnen ook proberen om elkaars partituur uit te voeren of alle kleine partituren aan elkaar te plakken.

-lukt het je om het resultaat op te nemen? Wel zo leuk!



#### *Les 4/ proefjescircuit*

-de kinderen gaan na een korte uitleg aan de slag met de op de tafels neergelegde proefjes van de site [www.proefjes.nl](http://www.proefjes.nl) /zintuigen (bijvoorbeeld: dansende rijst, ballonnen geluiden, papier blazen, etc.)

#### *Les 5/Canon en kabaal*

(Dit is een losse flodder-les: Die kan op zichzelf staan, maar ook als afsluiting dienen voor dit thema.)

##### Intro:

-in de kring

-oefen met de kinderen het ritme klappen: 4 tellen in de maat, jij doet een ritme voor, de kinderen klappen het na.

##### Kern:

-vertel iets over het prille begin van de muziekmakerij: fluitjes van riet, slagwerk op hout en steen. ( TIP: CD van het Archeon met fragmenten van oude muziek)

-leen bij de kleuters de bak met kleine (slag)instrumentjes

-laat de kinderen er eerst mee klooiën en experimenteren

-koppel het instrumentgebruik dan aan de grafische partituren van de vorige sessie of aan de praat-canon uit les 3: kunnen ze de ritmes goed meeklappen?

-heb je duidelijke gebaren voor het hard en zacht? Luisteren en kijken ze goed naar de dirigent?

##### Verwerking:

-laat ze meeklappen op een stukkie favoriete muziek

-je kunt ook een goed verhaal kiezen en de kinderen daar de special effects bij laten maken.

(Bijvoorbeeld: Een schip gaat op reis over de zee. Het begint met het laden van de spullen en het aan boord gaan van de passagiers. Dan de toeter voor vertrek en de rustige afvaart. Natuurlijk gaat het eerst goed: de golven klotsen genoeg'lijk en er waait een zacht briesje. Allengs wordt dat briesje een storm en krijgt het schip het zwaar te verduren...vergaat het of waait de storm over?)

(Bijvoorbeeld: een dorp in rust in het oerwoud, pratende mensen bij het knappende houtvuur, dan een kreet: er is brand. Snelle actie is vereist: eropaf met de paarden/de ossen/de ezels . Hoe klinkt dat: een meute die holt over een bospad? Een houten brug? Een stuk rots? Bij de vuurhaard aangekomen moet er natuurlijk geblust worden? Gaat dat plons voor plons? Of met de slang? De terugtocht is een stuk rustiger en in he dorp vallen ze snel in slaap... of knettert er nog wat na....?)

Veel kabaal plezier!

